

ПЛАН

за дейността на Национален референтен център „Инфекции, предавани с храни и води“ (НРЦ-ИПХВ) през 2020 г.

I. Цел

Инфекциозните заболявания, предавани с храни и води, са световен здравен проблем и по честота са на второ място след респираторните инфекции. Те поставят на изпитание системите на общественото здравеопазване, засягат живота на болния във всички негови аспекти и водят до големи икономически загуби. Чревните инфекции, предавани с храни и води, се причиняват от бактерии, вируси и паразити.

Основните **бактериални** причинители са: салмонели, шигели, диарогенни *E. coli*, кампилобактери и йерсинии. Други бактериални причинители са: *Listeria monocytogenes*, *Vibrio cholerae*, *Plesiomonas shigelloides*, *Aeromonas spp.*, *Bacillus cereus*, *Bacillus anthracis*, *Clostridium perfringens*, *Staphylococcus aureus*, *Clostridium botulinum*, *Vibrio parahaemolyticus*, *Clostridium difficile*, *Brucella sp.*, рикетсии, *Francisella tularensis*, *Mycobacterium bovis*.

Най-честите **вирусни** причинители са норо-и ротавирусите, следвани от чревните аденовируси, саповирусите, пикобирнавирусите, някои астровируси, някои коронавируси и някои ентеровируси.

От **паразитните** причинители най-чести са *Giardia intestinalis*, *Cryptosporidium parvum*, *Blastocystis hominis*. Редица други паразити също инфектират гастроинтестиналния тракт и причиняват диаричен синдром: *Cyclospora*, *Isospora*, *Ancylostoma duodenale* и др.

Инфекциите на стомашно-чревния тракт, причинени от тези групи етиологични агенти, се предават по орален път чрез консумация на контаминирани храни и води, като при някои от тях, особено при норовирусните инфекции е възможен и контактно-битов начин на предаване. За норовирусните инфекции е характерен и аерозолен начин на предаване на инфекцията, възможен поради фонтанното повръщане и образуването на фин аерозол от повърнати материи, който може да бъде погълнат.

Надзорът на чревните инфекции от бактериални, вирусни и паразитни причинители в България включва задължителната регистрация от медицинските специалисти (лични лекари, специалисти в доболничната и болничната помощ) на всички заболели с гастроентерити и ентероколити, като се прилагат клинични, лабораторни и епидемиологични критерии за класификация, синхронизирани с европейското законодателство.

Широкият спектър от причинители на чревни инфекции, предавани с храни и води, налага изграждането на тясна колаборация между бактериолози, вирусолози, паразитолози и епидемиолози с цел доказване на етиологичните причинители и откриване на източниците на инфекция при възникнали епидемични взривове. Провеждането на лабораторно изследване едновременно за бактериални, вирусни и паразитни причинители е от изключително значение за разшифроване на етиологията на инфекциите, причинени от чревни патогени.

Основната цел на НРЦ-ИПХВ е подпомагане осъществяването на надзора на инфекциите, предавани по хранителен и воден път, чрез:

- Оказване на експертна помощ на лабораторните специалисти по отношение диагностиката на бактериални, вирусни и паразитни причинители на инфекции, предавани с храни и води;
- Оказване на експертна помощ на лабораторните специалисти по отношение етиологичната диагностика на острите гастроентерити и ентероколити;
- Изготвяне на стандартна оперативна процедура за необходимите действия при възникване на взрив от инфекции, предавани с храни и води;
- Обучение на медицински специалисти от областта на общественото здравеопазване по въпроси, свързани с проучването и диагностиката на чревни инфекции и епидемични взривове, причинени от контаминирани храни и води;
- Обучение на медицинските специалисти от областта на общественото здравеопазване по отношение на прилагането на действащата нормативна уредба в страната;
- Прилагането на комплексен мултидисциплинарен подход при проучването на възникнали епидемични взривове с експертно участие на епидемиолози, бактериолози, вирусолози и паразитолози.

РАБОТНА ГРУПА

НРЦ-ИПХВ включва следните структурни звена:

1. НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ПО ЗАРАЗНИ И ПАРАЗИТНИ БОЛЕСТИ, СОФИЯ

ОТДЕЛ „ЕПИДЕМИОЛОГИЯ И НАДЗОР НА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ“

- Доц. Анна Курчатова тел. 02 846 55 17

ОТДЕЛ „ВИРУСОЛОГИЯ“

НРЛ „Ентеровируси“

- Доц. д-р Любомира Николаева-Гломб, дм тел. 02 831 00 42
- Гл. ас. Ирина Любенова Георгиева, дв тел. 02 831 00 42
- Биолог Ася Петрова Стоянова тел. 02 831 00 42

НРЛ „Хепатитни вируси“

- Д-р Тенчо Тенев тел. 02 832 91 18

ОТДЕЛ „МИКРОБИОЛОГИЯ“

НРЛ „Чревни инфекции, патогенни коки и дифтерия“

- Гл. ас. Д-р Антоанета Дечева тел. 02 9446 999/317
- Гл. асистент Мария Павлова, дм тел. 02 9446 999/268
- Биолог Екатерина Александрова тел. 02 9446 999/268

НРЛ „Кърлежово/векторно преносими инфекции, листерии и лептоспири”

- Биолог Евгения Тасева тел. 02 832 91 12

НРЛ „Молекулярна микробиология”

- Биолог Надя Бранкова тел. 02 9446 999/290

ОТДЕЛ „ПАРАЗИТОЛОГИЯ И ТРОПИЧЕСКА МЕДИЦИНА“

НРЛ „Диагностика на паразитозите – местни и тропически”

- Доц. д-р Искра Райнова, дм тел. 02 843 80 02
- Доц. Нина Цветкова, дб. тел. 02 9446 999/316
- Биолог Александра Иванова тел. 02 9446 999/316

ОТДЕЛ „ИМУНОЛОГИЯ“

НРЛ „Имунология”

- Доц. д-р Георги Николов, дм тел. 02 946 07 87

2. НДНВМИ „ПРОФ. Д-Р Г. ПАВЛОВ”, СОФИЯ

НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИ

- Проф. д-р Христо Даскалов, двм

НРЛ „Салмонели, кампилобактер, стафилококи и антимикробна резистентност”

- Проф. д-р Христо Даскалов, двм тел. 952 37 23
- Ас. д-р Гергана Матева
- Ас. д-р Теодора Иванова

НРЛ „Листерия, Ешерихия коли и контаминанти на двучерупчести мекотели”

- Гл. асистент д-р Ева Гюрова-Мехмедова
- Гл.ас. д-р Гергана Крумова-Вълчева

II. Задачи на НРЦ-ИПХВ през 2020 г.

1. Провеждане на методично ръководство на микробиологичните, вирусологичните и паразитологичните лаборатории от Националната лабораторна мрежа по отношение диагностиката на бактериалните, вирусните и паразитните причинители на инфекциите, предавани с храни и води.

2. Поддържане на връзка и сътрудничество с микробиологичните, вирусологичните и паразитологичните лаборатории от Националната лабораторна мрежа.

3. Провеждане на курсове за следдипломна квалификация на медицински специалисти (лекари, биолози, лаборанти, здравни инспектори), работещи в системата на РЗИ, МБАЛ, ДКЦ, както и в самостоятелни лаборатории.

5. Осъществяване на методична, логистична и практическа помощ на лекари инфекционисти или от РЗИ, в т.ч. по отношение на вземане, събиране и транспортиране на фекални и други клинични проби за изследване в НРЛ при възникване на епидемични огнища.
6. Диагностика на бактериални чревни патогени (*Salmonella*, *Shigella*, *диарогенни E.coli*, *Campylobacter*, *Yersinia*, *Listeria*). Потвърждаване на изолираните в РЗИ, МБАЛ, ДКЦ и частните микробиологични лаборатории от страната бактериални чревни патогени. Проучване на редки и екзотични серотипове бактериални чревни патогени.
7. Диагностика на вирусни причинители (ротавируси, норовируси и др.) от клинични материали, потвърждаване и идентификация на доказан вирусен чревен патоген и разшифроване на вирусен причинител при възникнал епидемичен взрив.
8. Диагностика на чревни протозоози (гиардиаза, амебиаза, балантидиоза, бластоцистоза, криптоспоридиоза, изоспориоза, циклоспориоза, микроспориидози).
9. Подобряване на методите за диагностика на бактериалните, вирусните и паразитните причинители на инфекции, предавани с храни и води.
10. Активен мониторинг над спорадичните и епидемични случаи на остър гастроентерит чрез микробиологична, вирусологична и паразитологична диагностика на човешки клинични проби.
11. Разшифроване на етиологията на хранително обусловени епидемични взривове.
12. Щамова идентификация на вирусен причинител, доказан в лечебно заведение или РЗИ при спорадични случаи или вътреболнични взривове.
13. Изготвяне на текущи справки за заболяемостта от чревни инфекции, предавани с храни и води и тенденциите на епидемичния процес.
14. Запознаване на медицинските специалисти от Националната лабораторна мрежа и РЗИ с изменения в нормативната уредба, касаеща инфекциите, предавани с храни и води, изготвените годишни анализи и справки, специализирана информация.

ПЛАН ЗА РЕАГИРАНЕ ПРИ ИЗВЪНРЕДНИ СИТУАЦИИ

1. Уведомяване на всички участници от Референтния център за възникнала ситуация.
2. Сформиране на работна група от епидемиолог, бактериолог, вирусолог и паразитолог.
3. Проучване на наличната информация за възникналата извънредна ситуация. Извършване на оценка на риска, разработване на работна хипотеза. Уточняване вида на пробите за вземане. Определяне на противоепидемични мерки.

4. Оказване на експертна помощ на сформираното регионално звено за действие по време на ситуацията.

5. Едновременно изследване на пробите за бактериални, вирусни и паразитни причинители. Използване на съвременни генетични методи за бърза идентификация на инфекциозния причинител.

8. Текущо информиране на МЗ, ръководството на НЦЗПБ и на НДНИВМИ, както и на регионалното звено за резултатите от проведените лабораторни изследвания.

“

Изготвил:

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'L. Nikolaeva-Glomb', is written over a horizontal line. The signature is fluid and cursive.

.....
Доц. д-р Любомира Николаева-Гломб